

8.7 MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ FEDERACE, PŘÍKLAD FOTBAL

MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ FEDERACE OBECNĚ

Mezinárodní sportovní **federace** jsou obecně zakládány jako **nevládní organizace**, nejčastěji ve formě **neziskových sdružení**. Někdy mezi nimi a národními organizacemi stojí ještě regionální mezinárodní **konfederace**. Záleží na nich, zda se chtějí **účastnit olympijského hnutí** a toto rozhodnutí se pak musí odrazit v jejich **pravidlech**.

Můžeme rozlišovat **několik druhů pravidel** přijímaných **federacemi**:

při zakládání federace jsou to **stanovy**, ty jsou podkladem pro ostatní pravidla, **interní řád**, pro organizací sportovní činnosti, **pravidla upravující statut sportovců**, u kolektivních sportů i přestupy **přestupová pravidla**, stojí často samostatně, **disciplinární pravidla**. **pravidla hry**, jsou nejdůležitější výkon sportovní činnosti. **nespočet dalších**, které se liší v závislosti na federaci.

Pravidla federací je možné členit ještě **druhým způsobem**:

upravují **sportovní činnosti, jež se odehrávají pod záštitou federace**, např. MS,

základ pro fungování členských sportovních organizací, kogentní i fakultativní. Legálnost je zajišťována tím, že národní organizace sice musí přejímat pravidla federací, ale při tom je mohou přizpůsobit tak, aby vyhovovala národnímu právu. I přesto se stává, že se pravidla dostanou do rozporu s právem. Jednalo se především o případy porušování práva Evropské unie, a to jeho ustanovení chránících volný pohyb pracovníků a služeb. Primární právo Evropské unie se sportovně organizační činnosti dotýká pouze za předpokladu, že je s ní spojena **ekonomická aktivita**. (rozhodnutí SDEU v případě Walvare 1974, podrobně v podkapitole 8.4). Tak je tomu téměř vždy, hovoříme-li o profesionálním sportu.

Výjimkou je, jak vyplynulo z dalších rozsudků SDEU, přijímání pravidel čistě **sportovního charakteru** a pravidel **nezbytně nutných pro řádnou organizaci sportu**. Tato výjimka ale platí pouze v souvislosti se **svobodou volného pohybu pracovníků** a služeb. Výkon sportovně organizační činnosti se velmi silně dotýká zejména **hospodářské soutěže**.

Souladem pravidel federací s primárním právem EU se zabýval **SDEU v rozsudku** ve věci **Meca Medina**. Šlo o plavce, usvědčené a potrestané z dopingu. Ti neúspěšně vyčerpali všechny prostředky, jimiž mohli trest zvrátit. Nakonec podali stížnost u Evropské komise proti antidopingovým pravidlům MOV i Mezinárodní plavecké federace FINA, která považovali za odporující pravidlům hospodářské soutěže, stanoveným v člancích 81 a 82 SES. Poté napadli i verdikt Komise a následně i rozhodnutí Soudu prvního stupně. Hospodářskou soutěž mohou podle SES narušovat pouze podniky. SDEU v tomto konkrétním případě **neshledal**, že by napadená **antidopingová pravidla byla v rozporu** s ochranou hospodářské soutěže.

Důležitým tématem jsou dále **vztahy mezi federacemi** a případná konkurence mezi nimi. Postupně vykryštalizovaly **stabilní organizační struktury**. Hlavně u **kolektivních sportů** organizovaných na pyramidovém principu je pozice federací (ale to platí i pro národní sportovní organizace) **dominantní** a není nikoho, kdo by jim mohl efektivně konkurovat. Těžko si lze představit, že by se objevila např. konkurence FIFA, která by začala budovat paralelní fotbalovou soutěž a která by dokázala přesvědčit sportovce, aby dali přednost právě jí.

Jiná situace panuje u **individuálních sportů**, kde je **konkurence federací více častá**. Je možné rozlišovat vztahy mezi federacemi na různých úrovních. Tuto **konkurenci řešil i MOV**, když rozhodoval o tom, kterou federaci uzná za účastníka olympijského hnutí. Jednalo se o vznik nové mezinárodní **bruslařské federace**, která vznikla na protest proti poměrům panujícím v tehdejší etablované federaci. MOV nicméně **vyjádřil podporu zavedené federaci**.

Vztahem pravidel MOV a hokejové mezinárodní federace **IIHF** se zabýval Sportovní arbitrážní soud (CAS) v případě **Nabokov**. IIHF je členem olympijského hnutí, a proto je vázána Olympijskou chartou. V arbitrážním nálezu je řečeno, že „Olympijská charta stanoví minimální standardy, které federace musí respektovat. To ale nevyklučuje právo federací zavést přísnější pravidla, což má za následek, že sportovci musejí dodržovat jak ustanovení Olympijské charty, tak i přísnější pravidla přijatá federací, pod níž spadají“.

MEZINÁRODNÍ SPORTOVNÍ FEDERACE, PŘÍKLAD FOTBAL

Od té doby, co se **mezinárodní sportovní federace** etablovaly, začaly postupně získávat **dominantní postavení** nejen vůči **konkurenčním** organizacím stejného sportu, ale i vůči svým **členským subjektům**. Dnes mají **rozhodující slovo** mezinárodní **sportovní federace a jejich členové se jim musí podříditi**. Tato hierarchie je částečně zmírněna tím, že **členské organizace jsou v podstatě podřízeny samy sobě**, protože jejich zástupci se podílí na řízení mezinárodních sportovních federací. Z uvedeného vyplývá, že **organizace sportovní činnosti byla sice nejdříve budována zdola**, v současnosti ale jasně **převládá** řídicí úloha mezinárodních sportovních **federací**, která je projevem organizace **se shora** a zároveň také důkazem **silného mezinárodního aspektu** ve sportu.

Jako příklad v širokém spektru sportu, **lišících se svou strukturou a výstavbou** orgánů, způsobem rozhodování, **odlišnými pravidly** a různým společenským postavením zvolil autor jako **vzorový příklad** výstavba orgánů **fotbalu**. Není sporu o tom, že fotbal je **nejpopulárnějším** sportem světa, i když v početnosti zemí, ve kterých je provozován a organizován na **první místo nepatří**.

Mezinárodní fotbalová federace (FIFA)

Každé sportovní odvětví má svůj **řídicí orgán**. Například u hokeje je to Mezinárodní hokejová federace (IIHF), u atletiky Mezinárodní atletická federace (IAAF), pro lyžařské sporty je nejvyšší institucí Mezinárodní lyžařská federace (FIS) a další.

Na čele celosvětové fotbalové organizace je **Mezinárodní fotbalová asociace** / FIFA (Fédération Internationale de Football Association).

Hlavním společným úkolem všech mezinárodních sportovních federací je podpora rozvoje toho svého sportovního odvětví.

Vývoj vztahů mezi EU a fotbalem

Vývoj vztahů je potřebné brát v novodobých podmínkách a souvislostech. Do roku 1995, kdy padlo revoluční a zásadní rozhodnutí ESD v případě Bosman, **neměl** světový fotbal **jednotná přestupní pravidla**.

Dalším základním problémem fotbalu, do té doby s ryze autonomním přístupem k rozhodování, **byl přístup EU v případě volného pohybu pracovní síly**, a to zejména po ukončení smlouvy.

Po tvrdých jednáních, řadách ústupků **ve snaze uchránit některá fotbalová specifika a vyřešení** i oblasti pohybu **nezletilých hráčů** byl na kongresu FIFA **5. července 2001 jednotný přestupní řád fotbalu** upravující pohyby hráčů na celém světě.

Již v úzké spolupráci s EU a mezi jednotlivými konfederacemi, ve snaze zabránit praní „špinavých“ peněz, financování „pochybných“ projektů, v zájmu celosvětové bezpečnosti a samozřejmě **průhlednosti a vymahatelnosti nároků s fotbalových obchodů** zavedla FIFA od kongresu 2007 podpisováním **dvoustranných smluv** mezi jednotlivými asociacemi a FIFA **jednotný způsob schvalování přestupů Transer Matching Systém (TMS)**.

Tím si FIFA vymohla **kontrolu obsahu smluv i finančních toků** mezi kluby celého světa s výjimkou přestupů uvnitř jednotlivých asociací (na tyto nemá samozřejmě FIFA pravomoc, protože plně spadají do struktury řešení v jednotlivých asociacích).

S ohledem na dosti obecnou právní úpravu fungování sportovních svazů jsou to tak mezinárodní federace v jednotlivých sportovních odvětvích, které sehrávají důležitou roli při nastavení pravidel fungování sportovních svazů. Sportovní svazy, které nejsou členy mezinárodních federací, např. proto, že nesdružují sportovní kluby (sportovce) s ambicemi účastnit se konkrétních etablovaných sportovních soutěží, jsou však při nastavení pravidel fungování omezeny jen nepodstatně. Míra ingerence mezinárodních federací do pravidel fungování sportovních svazů se samozřejmě dosti liší.

S členstvím sportovního svazu v mezinárodní federaci přitom může být spojena i otázka financování sportovního svazu. Sportovní svaz, který zamýšlí žádat o některé dotace z veřejných rozpočtů, např. zásadně musí být členem příslušné mezinárodní sportovní federace.[6] Tento požadavek přirozeně může přinášet problémy ve sportovních odvětvích, ve kterých není mezinárodní zastoupení sportu sjednoceno a mezinárodních federací tedy existuje více.[7] Tato problematika nicméně již přesahuje rámec tohoto článku

Struktura a organizace

a) První stupeň / kluby

Fotbal je organizován ve **čtyřech stupních v pyramidové struktuře**. Nejnižší první stupeň tvoří **fotbalové kluby**. Ty mohou být založeny ve formě **spolku** nebo **obchodní společnosti**. Pouze ve formě **spolkové** však mají fyzické osoby **členský vztah**. V obchodních společnostech, jen **u několika desítek klubů** v ČR, **členský vztah abscentuje**. Fyzické osoby jsou uvnitř klubu buď v roli sportovce / hráče amatéra na **registračním principu**, nebo ve vztahu **smluvním** jako osoby pobírající odměnu (plat).

Další osoby pak působí v orgánech společnosti podle typu společnosti.

b) Druhý stupeň / národní svazy / asociace

Fyzické i právnické osoby mají ke svazům **členský vztah**, který vzniká na základě projevu vůle / **příhlášky**) a její **akceptací** / přijetím za člena. Podle stanov mohou mít členové různá práva např. k volbě orgánů, účasti na valných hromadách apod.

c) Třetí stupeň / nadnárodní asociace / konfederace

Konfederace v sobě sdružují jednotlivé národní asociace. V Evropě je to UEFA sdružující **54 asociací**. AFC v Asii, CAF v Africe, fotbalové spojení (CONCACAF) v Sever USA a centrální Amerika a Karibské moře, CONMEBOL v Jižní Americe, UEFA v Evropě a OFC v Oceánii,

d) Čtvrtý stupeň / světová fotbalová asociace

FIFA, která představuje **nejvyšší fotbalovou instituci** a sdružuje **211 asociací** z celého světa. Člení se na **konfederace**, které sdružují, jak již bylo řečeno, národní asociace jednotlivých kontinentů.

Z tohoto rozdělení vyplývá, že právní regulace fotbalového práva není jen vnitrostátní ale vždy i mezinárodní. **Národní fotbalové asociace jsou pod vlivem regulace vnitrostátního práva, ale zároveň jsou ve své činnosti (výkonné i legislativní) regulovány pravidly mezinárodních** fotbalových asociací FIFA a UEFA.

Předpisy FIFA

Veškerá pravidla organizace fotbalového sektoru musí být schválena organizací FIFA. Tato pravidla jsou **závazná pro národní asociace**, a tím i jejich členy včetně fotbalistů samotných. Pokud **hráč uzavře smlouvu** se svým klubem, nebo se stane členem asociace, **je vázán** veškerými uvedenými pravidly včetně například disciplinární pravomoci sportovní asociace.